

La Casa de Bòsnia, un pont de pau

Damir Babic va arribar a Catalunya el 1993, després de ser ferit a la guerra de Bòsnia. És un dels responsables de la creació de la Casa de Bòsnia a Barcelona. Ara explica a EL TEMPS els seus records, les seves esperances i els objectius d'aquest centre.

Anava, com qualsevol veí de Sarajevo, a comprar el pa a una de les fleques del barri. Tenia una feina força delicada, era psiquiatre infantil. Escribia poesia per a nens, era una de les seves afeccions. Sovint es posava a jugar a futbol amb la canalla del carrer. Damir Babic, editor de TV de Bòsnia, refugiat a Barcelona, recorda que es trobaven i se saludaven amb una gran cordialitat. Damir Babic no oblidarà mai que Radovan Karadzic era aquell veí cordial: "He crescut porta a porta amb Radovan Karadzic, el dirigent serbo-bosnià. Èrem veïns! Em coneixia de feia més de vint anys! La meva finestra donava a la seva... No tenia cap trajectòria nazi, s'hi va convertir d'un dia per

un altre. No ho entenc..." Damir recorda l'afecció poètica del líder serbo-bosnià. "Crec que a casa tinc algun dels llibres que ens regalava..." Continua explicant que, quan va començar tot, Karadzic va defensar la unitat de Iugoslàvia, després la de Sèrbia. "Però, no és ni bosnià, ni serbi, és montenegrí, i als disset anys va venir a Sarajevo a estudiar. L'única cosa que l'uneix amb els serbis de Bòsnia és el fet de ser ortodox".

Un punt d'encontre catalano-bosnià. Tot això passava abans de la guerra, quan a Bòsnia, hi vivien plegats musulmans, catòlics (croats), ortodoxos (serbis), jueus...

Per refer aquells llaços de con-

vivència, abans que l'odi els destruís, l'Associació de Refugiats i Asilats Bosnians a Catalunya (ARABAC) posarà en marxa, d'aquí a pocs dies, la Casa de Bòsnia, o *Bosanska Kuca*, a Barcelona.

Damir Babic n'és un dels impulsors i, amb el periodista Eric Hauck, n'és el director. El centre servirà per a totes les persones i associacions que vulguin consolidar la pau a Bòsnia, promoure'n la cultura i ajudar a millorar la situació legal, social i laboral dels residents bosnians a l'estat espanyol. "Formarem un centre a través del qual actuarem tant cap endins de la pròpia comunitat bosniana resident, com cap enfora, és a dir, cap els catalans i tot-hom que hi vulgui venir."

El centre, que serà al carrer de la Princesa de Barcelona, vol facilitar l'adaptació dels refugiats bosnians. Babic sap què representa aquest esforç. "Em van ferir i vaig venir a parar a Barcelona. Era com tornar a néixer: havia d'aprendre a parlar, a comportar-me com la gent d'aquí, a conèixer-ne la mentalitat..., m'havia d'adaptar. Volem que la Casa de Bòsnia contribueixi a facilitar aquest procés d'integració, que la gent bosniana i catalana, o d'on sigui, es coneguin; així evitarem la formació de *ghetos*".

Per tot això el centre oferirà assessorament jurídic (tramitació de permisos de residència, de treball, convalidació de títols...), una borsa de treball, cursos de reorientació professional, cursos d'idiomes, etc. També negocien l'atenció mèdica amb un ambulatori i amb un centre hospitalari perquè atenguin gratuïtament els refugiats. S'hi organitzaran conferències, seminaris, exposicions, s'hi crearà una biblioteca, hi haurà premsa i TV i ràdio de Bòsnia via satèl·lit.

Oferir el millor de cadascú.

El centre esdevindrà el punt d'unió entre bosnians i catalans: "Volem copsar el bo i millor de totes dues cultures, que la gent bosniana assimili el millor de la cultura d'aquí i que els bosnians aportin el més bo de la seva. Durant els anys de la guerra, i ara en aquesta postguerra, s'ha vist ben clarament que els pobles català i bosnià han construït una gran amistat; això s'ha d'aprofundir. Per tant, el centre també servirà de punt d'encontre de la gent..., i no solament de gent catalana i bosniana, sinó de tot arreu; serà per a tots els públics", comenta amb un somriure.

Discrepa de les comparacions entre la situació dels Balcans amb la de l'estat espanyol, i diu, de Barcelona i dels catalans, que són molt cosmopolites: "com havia estat, i sempre serà, Sarajevo". Li costa d'entendre alguns comentaris negatius: "No crec que tinguin raó les queixes d'a-

quelles persones que no són catalanes de naixement i que diuen que aquí els tracten així o aixà... No veig que es puguin queixar tant, perquè tots estan força bé, no veig pas que, petits negocis, només en tinguin els catalans, ni veig que els catalans els facin fora". Remarca la convivència entre totes dues llengües i comenta la normalització lingüística, a propòsit de la qual diu: "A Bòsnia, durant molt de temps, vam passar per alt qüestions com la llengua, la cultura o l'escriptura bosnianes, i vam acabar com vam acabar..."

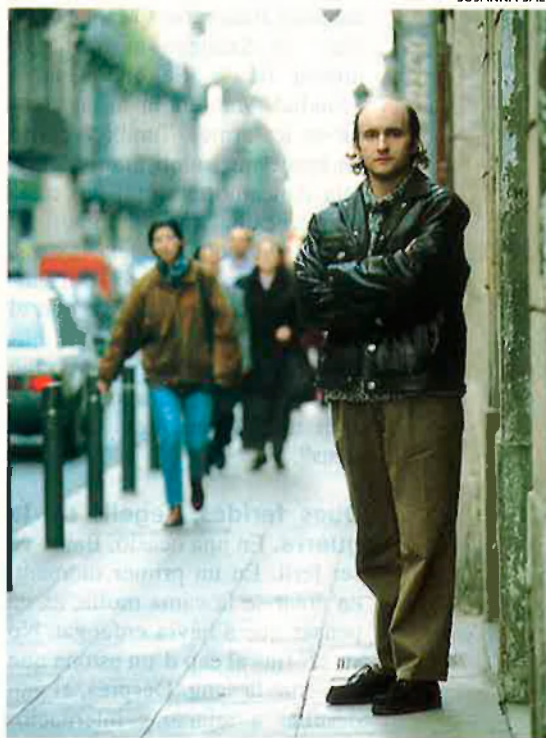
Tot i que l'optimisme d'aquest editor de televisió bosnià és indestructible, els somriures es van dissipant a mesura que deixa de parlar de la Casa de Bòsnia, de la *Bosanka Kuca*, i recorda el seu país i la seva gent. "Jo aquí em sento com a la meua ciutat, però,

"Durant la guerra, i ara, en aquesta postguerra, s'ha vist ben clarament que els pobles català i bosnià han construït una gran amistat."

és clar, pateixo pels meus amics, pel meu país..."

Explica que molts bosnians que són aquí encara no poden tornar, perquè els és impossible, i és que tenen la casa en territori controlat pels serbis. La destrucció sistemàtica ha jugat contra els refugiats, explica Babic: "Molts dels llocs on haurien pogut tornar, foren arrasats pels serbis quan es van retirar. Ho van cremar tot, ho van destruir tot, ho van minar tot. Només a desminar els pobles, hi trigaran, amb sort, sis o set anys! Ara començaran les mutilacions..."

Babic considera que la situació

és encara delicada i que la comunitat internacional no n'és conscient. Recorda amb ressentiment l'actuació de l'ONU durant la guerra: "Tinc la tràgica sort de ser de Sarajevo. Allà, lluitant, vam aconseguir que no ens conquerissin. No perquè ens defensessin els cascos blaus, perquè ja vam veure què van fer..., més val no parlar-ne. I no pels pobres soldats, no. En vaig conèixer molts que passaven tanta ràbia i vergonya que volien actuar, però els amenaçava un consell de guerra, si ho feien."

La caixa dels records més tràgics ja s'ha obert. "Nosaltres vam poder lluitar per la nostra ciutat, però la gent que no ha pogut, o que s'ha quedat dins els territoris ocupats (pels serbis), no poden ni entrar ni sortir, hi viuen com els indis en una reserva."

D'editor de TV a soldat. Damir Babic treballava d'editor de televisió. Però, quan va començar el conflicte, s'allistà de voluntari a l'exèrcit bosnià. De primer va anar a una brigada que defensava el Parlament. Comenta que el seu armament era molt precari: fusells de caça, per resistir a armes de repetició, morters,

Damir Babic, director, amb el periodista Eric Hauk, de la Casa de Bòsnia, davant l'edifici que allotjarà el centre. L'objectiu de la Casa de Bòsnia és d'ajudar els refugiats bosnians i d'afavorir el coneixement i la col·laboració entre bosnians i catalans.

camions llançacoets i tancs blindats. "A Sarajevo hi havia un museu de la Segona Guerra Mundial. Vam entrar-hi per agafar-ne les armes. També recordo un home que, amb gran enginy, feia llançamorters amb un canó i cisternes de wàter antigues, de metall. Que com s'ho feia? Doncs, no ho sé pas. El que sé —diu sense dissimular l'orgull— és que el primer comboi de l'exèrcit iugoslau que vam destruir, uns cinc o sis cotxes de transport, va ser amb un llançamorters d'aquest tipus".

Dues ferides, segells de la guerra. En una ocasió, Babic va ser ferit. En un primer moment, en notar-se la cama molla, es va pensar que s'havia enfangat. No va ser fins al cap d'un estona que va veure la sang. Després, el van destinar a relacions internacionals perquè expliqués als periodistes el què passava.

Va treballar amb una productora que col·laborava amb Antena 3. Explica que en una de les matances de la guerra van sortir a enregistrar amb una càmera d'un altre equip de TV: el de la seva productora estava malalt. "Hi havia tanta sang, cossos i fragments de cossos, que el càmera va començar a vomitar. Vaig agafar la càmera per acabar el reportatge. Mentre enregistràvem, va caure un altre obús. Jo i càmera vam volar enlaire i em van ferir el braç".

Quan havia de ser evacuat en un comboi cap a una zona protegida per l'ONU el van fer presoner: "Em van capturar i em van torturar... Els meus companys van moure-ho cel i terra per alliberar-me".

L'esperança de Babic. El responsable de la Casa de Bòsnia confia en el futur del seu país: "Crec que mai no es trencarà Bòsnia, perquè el conflicte amb els croats de Bòsnia no respon a cap mena de voluntat política de la gent", sinó a interesos de grups mafiosos que veuen en

Bòsnia, Albània... Són interesos purament mafiosos".

Per Damir Babic, el cas de Sèrbia és diferent. "Les campanyes dels mitjans de comunicació han fet creure que érem nosaltres els qui fèiem mal, qui matàvem tota la 'seva' gent a Sarajevo". Però el cas és que fa un any era impensable que un representant de la República Srbska anés a Sarajevo, a una reunió del Parlament, o que la gent de Pale acudís a Sarajevo. "Als cafès de Sarajevo, ara hi pots veure gent de Pale. És cert —matisa Damir— que els bosnians se n'aparten una mica perquè tenen ganes de vomitar, però crec que amb el temps això també passarà".

Malgrat les esperances de Damir Babic en el futur, ferides tan profundes costaran de cicatritzar. "És difícil de pensar que aquest individu que veus no ha fet res, perquè per a assetjar una ciutat com Sarajevo fa falta molta i molta gent! I per a tenir-la quatre anys assetjada, encara més!"

El símbol de la Casa de Bòsnia representa, a l'esquerra, un perfil de Catalunya, a la dreta, el de Bòsnia. Tots dos perfils, encarats sobre una flor de lis —símbol de Bòsnia—, formen un pont imaginari que uneix aquests dos pobles. Aquesta unió no exclou ningú, ben al contrari, vol mostrar al món que la convivència pacífica entre els pobles és possible.

Enric Rimbau

"La gent que es troba dins els territoris ocupats pels serbis no hi pot entrar ni en pot sortir; hi viuen com els indis en una reserva."

l'estat bosnià un enemic que els faria perdre l'hegemonia a les fronteres. "Bòsnia, amb les seves duanes, els farà perdre tots els negocis de contraban i de tràfic de mercaderies entre Croàcia,

Tradició i modernitat en el valencianisme

Benito Sanz i Miquel Nadal

Una reflexió crítica i amable alhora sobre el valencianisme dels anys seixanta, i una anàlisi de la relació conflictiva d'una nova generació amb la tradició, la vida i la mort del primer partit polític nacionalista i d'esquerra nascut durant l'etapa franquista, el PSV.

Editorial 3i4
"La Unitat", 163

Sobre la nació dels valencians

Joan Francesc Mira

En un país com aquest, la reflexió —i si pot ser l'acord— entre el "ser" i el "no ser", és la condició per a existir com a societat, com a poble responsable del seu propi futur entre els altres pobles.

Editorial 3i4
"La Unitat", 166

Tots els colors del roig

Josep Vicent Marquès

Un interessant testimoni històric dels anys foscos i lluminosos de la generació que va reprendre en la dècada dels seixanta la lluita popular i nacional al País Valencià.

Editorial 3i4
"La Unitat", 167